Danıştay 13. Daire E.2018/407 K.2023/4662 (09.11.2023)

Karar metni, resmî kaynakta yayımlanmış hâliyle aynen aktarılmıştır; taraf adları kaynakta anonimdir.

Danıştay 13. Daire Başkanlığı 2018/407 E. , 2023/4662 K.

"İçtihat Metni"

T.C.

D A N I Ş T A Y

ONÜÇÜNCÜ DAİRE

Esas No:2018/407

Karar No:2023/4662

TEMYİZ EDEN (DAVALI) : ... Merkezi

VEKİLİ : Av. ...

KARŞI TARAF (DAVACI) : ... Değerler Anonim Şirketi

VEKİLİ : Av. ...

İSTEMİN KONUSU: ... Bölge İdare Mahkemesi ... İdari Dava Dairesi'nin ... tarih ve E:..., K:... sayılı kararının temyizen incelenerek bozulması istenilmektedir.

YARGILAMA SÜRECİ :

Dava konusu istem: Davacı şirketin yeni bir aracı kurum olduğundan bahisle mülga Yatırımcı Tazmin Merkezine İlişkin Yönetmeliğin 18. maddesi uyarınca giriş aidatı, Yönetmeliğin 19. maddesinin 12. ve 13. fıkrası uyarınca yıllık aidat ve bu aidatlara ilişkin temerrüt faizi hesaplanmak suretiyle toplam 327.836,92-TL'nin davacı tarafından ödenen 53.100,17-TL'nin mahsup edilerek ödenmesi gerektiği yönünde tesis edilen ... tarih ve ... sayılı Yatırımcı Tazmin Merkezi Yönetim Kurulu (Kurul) kararının bildirilmesine yönelik 03/01/2014 tarih ve 0012 sayılı işlemin iptali istenilmiştir.

İlk Derece Mahkemesi kararının özeti: ... İdare Mahkemesi'nce verilen ... tarih ve E:..., K:... sayılı kararda; 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun yürürlüğe girdiği 30/12/2012 tarih öncesinde aracı kurum olarak kurulan ve kurulduğu tarihte yürürlükteki mevzuat gereğince Yatırımcıları Koruma Fonu'na kayıtlı bir aracı kurumun yetki belgelerini devralması nedeniyle faaliyetine izin verilen davacı şirketin, Yatırımcı Tazmin Merkezine İlişkin Yönetmeliğin Geçici 1. maddesinde yer alan 18. maddede yer verilen giriş aidatlarının mülga 2499 sayılı Kanun uyarınca kurulan Yatırımcıları Koruma Fonu'na katılmış olan yatırım kuruluşları tarafından yatırılmayacağına yönelik düzenleme uyarınca giriş aidatından istisna tutulması gerektiği, anılan Yönetmeliğin Geçici 6. maddesi uyarınca da bir aracı kurumun, başka bir ya da birden fazla aracı kurumun aktif ve pasifini bir bütün olarak veya sahip olduğu yetki belgelerinin tamamını devralmak suretiyle yeni bir aracı kurum kurmak üzere 31/12/2014 tarihine kadar Kurul'a başvurması hâlinde, devralan ve yeni kurulan aracı kurumların idareye ödeyeceği yıllık aidatların, Yönetmelikte yer alan esaslara göre hesaplanacak tutarların yarısı kadar ödeneceğinin düzenlendiği, hesaplanan tutarın da davacı tarafından ödendiği anlaşıldığından, davacı şirketin sisteme yeni katılan bir kurum olduğunun kabulü ile tesis olunan dava konusu işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Belirtilen gerekçelerle, dava konusu işlem hukuka aykırı bulunarak iptaline karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesi kararının özeti: ... Bölge İdare Mahkemesi ... İdari Dava Dairesi'nce; istinaf başvurusuna konu İdare Mahkemesi kararının usul ve hukuka uygun olduğu ve davalı tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 45. maddesinin 3. fıkrası uyarınca istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

TEMYİZ EDENİN İDDİALARI : Davalı idare tarafından, davacının yeni bir aracı kurum olduğu noktasında herhangi bir şüphenin bulunmadığı, başka bir aracı kurumun yetki belgelerinin davacı lehine iptalini istemesi üzerine davacıya faaliyet izni belgesi verildiği, davacının Yatırımcıları Koruma Fonu'na katılma yükümlülüğü doğduğu ancak bu yükümlülüğünü davacı tarafından yerine getirilmediği, Yatırımcıları Koruma Fonu Yönetmeliği'nin 6362 sayılı Kanun'un 83. maddesine aykırı olması nedeniyle uygulanmasına imkân bulunmadığı, Yatırımcı Tazmin Merkezine İlişkin Yönetmeliğin Geçici 1. maddesinin Yatırımcıları Koruma Fonu'na katılmış olan aracı kurumlara uygulanabileceği, davacı aracı kurumun Yatırımcıları Koruma Fonu'na katılmadığı, ...'nın davacıdan farklı tüzel kişiliğe sahip olduğu, Yatırımcı Tazmin Merkezine İlişkin Yönetmeliğin Geçici 6. maddesinin giriş aidatını kapsamadığı, davacının Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce faaliyet izni kazandığı, kararın emsal kararlarla çeliştiği ileri sürülmektedir.

KARŞI TARAFIN SAVUNMASI : Davacı tarafından, yetki belgelerini devraldığı şirketin Yatırımcıları Koruma Fonu'na katıldığı, giriş aidatından istisna tutulması gerektiği, Yatırımcı Koruma Fonu'na yıllık aidat ödenmemiş olmasının Fona katılmamış olduğu anlamına gelmeyeceği, tüm aracı kurumların Fon üyesi olmasının zorunlu olduğu, kendisinin Yatırımcıları Koruma Fonu üyesi olduğu, emsal olarak gösterilen şirket ile kendisinin farklı tarihlerde faaliyet izni aldıkları belirtilerek istemin reddi gerektiği savunulmuştur.

DANIŞTAY TETKİK HÂKİMİNİN DÜŞÜNCESİ : Temyiz isteminin reddi ile usul ve yasaya uygun olan Bölge İdare Mahkemesi kararının gerekçeli onanması gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Onüçüncü Dairesi'nce, Tetkik Hâkiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüşüldü:

İNCELEME VE GEREKÇE :

MADDİ OLAY :

devralınan aracı kurum (...) sahip olduğu yetki belgesini davacı şirket lehine iptalini istemesinin ardından, davacı şirket tarafından 29/09/2012 tarihinde kuruluş, 14/12/2012 tarihinde ise faaliyet izni alınmıştır. ... tarih ve ... sayılı işlem ile davacıdan, Yatırımcı Tanzim Merkezine İlişkin Yönetmeliğin 19. maddesinin 13. fıkrası uyarınca aracı kurumlar tarafından yatırılan yıllık aidatların ortalama tutarının yarısı olan 53.100,17-TL'nin 2012 yılı yıllık aidatı olarak ödenmesi talep edilmiş, anılan tutar davacı tarafından 06/09/2013 tarihinde ödenmiştir.

Merkezi Kayıt Kuruluşu'nun ... tarih ve ... sayılı yazısı üzerine, davacı şirketin 14/12/2012 tarihinde faaliyet izni almasına rağmen, Yatırımcıları Koruma Fonu Yönetmeliği'nin 8. maddesinin 8. fıkrası uyarınca ödenti ödeyerek Yatırımcıları Koruma Fonu'na katılmadığı tespit edilmiştir. Bunun üzerine, ... tarih ve ... sayılı karar ile 250.000,00-TL giriş aidatının Yatırımcı Tanzim Merkezine İlişkin Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği 06/06/2013 tarihinden; yıllık aidat olarak ise 77.836,92-TL'nin 06/09/2013 tarihinden itibaren işletilecek temerrüt faizi ile birlikte genel hükümlere göre davacı tarafından ödenen 53.100,17-TL'nin mahsup edilerek tahsiline karar verilmiş, anılan kararın ... tarih ve ... sayılı işlemle davacıya bildirilmesi üzerine, davacı tarafından 07/01/2014 tarihinde işlemin geri alınması talep

edilmiş, … tarih ve … sayılı yazı ile de bu istemin reddine karar verilmiştir.

Bunun üzerine, … tarih ve … sayılı işlemin iptali istemiyle bakılan dava açılmıştır.

İLGİLİ MEVZUAT:

Mülga 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun "Yatırımcıları Koruma Fonu" başlıklı 46/A maddesinin 1., 6., 7. ve 10. fıkrasında, "Hakkında tedrici tasfiye veya iflas kararı verilen aracı kurumların ve Bankalar Kanunu hükümleri saklı kalmak kaydıyla Bakanlar Kurulu kararıyla faaliyetleri durdurulan bu Kanunu'nun 50'nci maddesi (a) bendi hükmü kapsamındaki bankaların, yaptıkları sermaye piyasası faaliyetleri ve işlemleri nedeniyle müşterilerine karşı hisse senedi işlemlerinden doğan nakit ödeme ve hisse senedi teslim yükümlülüklerini ve bu Kanun'un 46/B maddesinde düzenlenen görevleri bu Kanun'da öngörülen esaslara göre yerine getirmek ve tasfiye giderlerini karşılamak amacıyla tüzel kişiliği haiz Yatırımcıları Koruma Fonu kurulmuştur. Bütün aracı kuruluşlar, bu Fona katılmak zorundadır.

(...)

Fonun gelirleri;

a) Aracı kuruluşların yatıracağı yıllık ödentiler,

b) Kurul, menkul kıymetlerin işlem gördüğü borsalar ve Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği tarafından verilen idarî para cezalarının tahsil edilen kısmının yüzde ellisi,

c) Tutarı Kurul tarafından belirlenen geçici ödentiler,

d) Fon varlığının getirisi,

e) Diğer gelirlerden,

Oluşur.

Yukarıdaki (a) bendindeki ödentinin, ilgili yılı izleyen yılın ikinci ayı sonuna kadar, geçici ödentilerin Kurul'ca belirlenecek sürede Fon hesabına yatırılması zorunludur. Bu süre içerisinde yatırılmayan ödentilere her ay için bir önceki aya ilişkin Devlet İstatistik Enstitüsü Tüketici Fiyat Endeksindeki artışın üç katını aşmamak kaydıyla Kurul'ca belirlenecek oranda gecikme faizi uygulanır.

Fonu aracı kuruluşlarca yatırılacak yıllık ödentilerin tutarı, yıllık hisse senedi işlem hacimlerinin parasal miktarının onbinde birini aşmayacak şekilde Kurul'ca belirlenir. Kurul bu azami sınırı aşmamak kaydıyla; aracı kuruluşların türü ve risk durumları itibarıyla ayrı ayrı belirleyeceği oranlar üzerinden ödeme yapılmasını istemeye yetkilidir.

(...)

Fon varlığının kullanılış şekil ve esasları, geçici ödentilerin mahsup ve avansın geri ödeme koşulları ile diğer konular Kurul'ca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir." kuralına yer verilmiştir.

21/06/2001 tarih ve 24439 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (mülga) Yatırımcıları Koruma Fonu Yönetmeliği'nin "Yıllık Ödentiler" başlıklı 8. maddesinin 8. fıkrasında, "İçinde bulunulan yıldan önceki yılda faaliyette bulunmayan aracı kurumlarca Fon'a, Kurul tarafından faaliyet izninin verilmesini müteakip 5 iş günü içerisinde, içinde bulunulan yılda aracı kurumlar tarafından yatırılan yıllık ödentilerin ortalama tutarı kadar ödenti yatırılır. Faaliyet izni, içinde bulunulan yılın ikinci ayı sonundan önce verildiği takdirde, aracı kurum yıllık ödentiyi 7'nci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen sürede öder. İlgili mevzuat uyarınca bankacılık işlemlerine başlama izni almış olup sermaye piyasası faaliyetleri ve işlemlerinde

bulunacak bankalarca ise Fon'a, sermaye piyasası faaliyetlerine başlanmasını müteakip 5 iş günü içerisinde içinde bulunulan yılda bankalar tarafından yatırılan yıllık ödentilerin ortalama tutarı kadar ödenti yatırılır. Sermaye piyasası faaliyetlerine içinde bulunulan yılın ikinci ayı sonundan önce başlandığı takdirde, banka yıllık ödentiyi 7'nci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen sürede öder." kuralına yer verilmiştir.

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun "Yatırımcı Tazmin Merkezi" başlıklı 83. maddesinin 1. ve 2. fıkralarında, "1) Yatırımcıların bu Kanundaki şartlar çerçevesinde tazmini amacıyla kamu tüzel kişiliğini haiz YTM kurulmuştur. YTM, Kurul tarafından çıkarılacak bir yönetmelik çerçevesinde Kurul tarafından idare ve temsil olunur. YTM tarafından yürütülecek iş ve işlemlerin Kurul personeli ve bu iş için istihdam edilecek personel tarafından yerine getirilmesi esastır. Buna ilişkin usul ve esaslar Kurul tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.

2) Yatırım kuruluşlarının YTM'ye katılması zorunludur. Yatırım kuruluşlarının YTM'ye katılımlarına, bunların giriş aidatı, yıllık aidat ve ek aidat ödeme zorunluluklarına ilişkin usul ve esaslar Kurul'ca çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir. Bu yönetmelikte, aidat tutarının belirlenmesinde, kuruluşların tür ve risk durumlarına göre farklı esaslar da öngörülebilir."; "Yatırımcıları Korumu Fonuna ilişkin geçiş hükümleri" başlıklı Geçici 4. maddesinin 1. fırkasında, "Bu Kanun'un yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde Yatırımcıları Koruma Fonu'na ait hak ve alacaklar ile borçlar YTM'ye geçer." kuralları yer almıştır.

06/06/2013 tarih ve 28669 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (mülga) Yatırımcı Tazmin Merkezine İlişkin Yönetmelik'in "Giriş aidatları" başlıklı 18. maddesinde, "(1) Yatırım Kuruluşlarınca YTM'ye 250.000 Türk Lirası tutarında giriş aidatı yatırılır." "Yıllık aidatlar başlıklı" 19. maddesinin 12. ve 13. fıkrası, "(12) İçinde bulunulan yıldan önceki yılda faaliyette bulunmayan aracı kurumlar, Kurul tarafından faaliyet izninin verilmesini takip eden 30 gün içerisinde, ilgili yılda aracı kurumlar tarafından yatırılan yıllık aidatların ortalama tutarı kadar aidatı YTM'ye yatırırlar.

(13) Faaliyet izninin ilgili yılın altıncı ayının bitiminden sonra verilmesi durumunda ise, bu aracı kurumlar ilgili yılda aracı kurumlar tarafından yatırılan yıllık aidatların ortalama tutarının yarısı kadar aidatı YTM'ye öder."; "2013 Yılı Aidatlarının Ödeme Süresi" başlıklı Geçici 2. maddesinin 1. fıkrasında, "(1) Yıllık aidatların ödenmesi için 17'nci maddenin ikinci fıkrasında öngörülen süre, 2013 yılı için bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden itibaren 3 ay olarak uygulanır."; "Birleşme veya devralma durumunda aracı Kurumlara sağlanacak indirimler" başlıklı Geçici 6. maddesinde, "Bir aracı kurumun, başka bir ya da birden fazla aracı kurumun aktif ve pasifini bir bütün olarak veya sahip olduğu yetki belgelerinin tamamını devralmak üzere veyahut iki veya daha çok aracı kurumun tasfiyesiz infisah yoluyla tüzel kişiliklerini sona erdirerek aktif ve pasiflerini bir bütün olarak birleştirmek suretiyle yeni bir aracı kurum kurmak üzere 31/12/2014 tarihine kadar Kurula başvurması durumunda, devralan ve yeni kurulan aracı kurumların YTM'ye ödeyeceği yıllık aidatlar, birleşme veya devre izin verildiğine dair Kurul karar tarihini takip eden 4 hesaplama dönemi boyunca, bu Yönetmelikte yer alan esaslara göre hesaplanacak tutarların yarısı kadar ödenir. Bu şekilde birleşen ve devralan aracı kurumlara sağlanacak indirimlerin toplam tutarı 2.000.000 Türk Lirası'nı aşamaz." kurallarına yer verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME:

Aktarılan mevzuatın incelenmesinden, 2499 sayılı Kanun'a 4487 sayılı Kanun'un 23. maddesiyle eklenen 46/A maddesiyle, aracı kurumların tasfiyeleri sırasında sermaye piyasası işlemleri nedeniyle yatırımcılara doğan yükümlülüklerinin yerine getirilmesi için kamu hukuku tüzel kişiliğine sahip Yatırımcıları Koruma Fonu'nun kurulduğu, aracı

kurumların bu Fona katılmasının zorunlu olduğu, Fona katılan aracı kurumların aidat yükümlülüklerini nasıl yerine getireceklerinin Kurul'ca çıkarılacak bir Yönetmelikle belirleneceği, mülga Yatırımcıları Koruma Fonu Yönetmeliği'nin 8. maddesinin 8. fıkrası uyarınca, içinde bulunulan yıldan önceki yılda faaliyette bulunmayan aracı kurumlardan yıllık aidatının nasıl tahsil edileceğinin düzenlendiği, 31/12/2012 tarihinde yürürlüğe giren 6362 sayılı Kanun'un 83. maddesiyle Yatırımcıları Koruma Fonu'nun işlevini yerine getirmek amacıyla Yatırımcı Tazmin Merkezi'nin kurulduğu, Yatırımcıları Koruma Fonu'na ait hak ve borçların anılan Merkeze devredildiği, aracı kurumların Merkeze katılmasının zorunlu olduğu, giriş ve yıllık aidata yönelik kuralların ise 06/06/2013 tarihinde yürürlüğe giren Yatırımcı Tanzim Merkezine İlişkin Yönetmelikte düzenlendiği görülmektedir.

Davalı idare tarafından, davacı aracı kurumun Yatırımcıları Koruma Fonu'na katılmadığı ve Yatırımcıları Koruma Fonu Yönetmeliği uyarınca ödeme yapmadığı gerekçesiyle giriş aidatı ve yıllık aidat ödenmesi gerektiğinden bahisle dava konusu işlem tesis edilmiş ise de, davacı aracı kurumun 14/12/2012 tarihinde Kurul'dan faaliyet izni alarak faaliyetine başladığı, Kanun gereği Yatırımcıları Koruma Fonu'na katıldığı, mülga Yatırımcıları Koruma Fonu Yönetmeliği'nin 8. maddesinin 8. fıkrası uyarınca giriş aidatı mahiyetinden bir aidatı beş iş günü içerisinde Fona ödeme zorunluluğunun bulunduğu, Yatırımcı Tazmin Merkezi'nin Yatırımcıları Koruma Fonu'na ait hak ve borçlara halef olduğu, davacının bu borcunun idare tarafından istenebileceği, 14/12/2012 tarihinden sonra yürürlüğe giren düzenlemelerin davacıya uygulanabilmesi sağlayan herhangi bir kural da bulunmadığı anlaşıldığından, davacı aracı kurumun faaliyet iznini aldığı tarih olan 14/12/2012 tarihinden sonra yürürlüğe giren düzenlemelerin davacıya uygulanmasında hukuka uygunluk bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Öte yandan, uyuşmazlık konusu yıllık aidat açısından 06/06/2013 tarihinde yürürlüğe giren Yatırımcı Tazmin Merkezi Yönetmeliği'nin Geçici 6. maddesinin uyuşmazlığa uygulanması mümkün bulunmamakta ise de, yukarıdaki açıklamalar dikkate alınarak davalı idare tarafından yeniden bir işlem tesis edilebileceği açıktır.

Bu itibarla, davacının 14/12/2012 tarihinde faaliyet izni aldığı dikkate alındığında bu tarihte yürürlükte olmayan mevzuat düzenlemeleri uyarınca tesis edilen dava konusu işlemde hukuka uygunluk, temyize konu Mahkeme kararında ise sonucu itibarıyla hukukî isabetsizlik bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU :

Açıklanan nedenlerle;

1. Davalının temyiz isteminin reddine,

2. Dava konusu işlemin iptaline ilişkin İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf başvurusunun reddi yolundaki temyize konu ... Bölge İdare Mahkemesi ... İdari Dava Dairesi'nin ... tarih ve E:..., K:... sayılı kararının yukarıda belirtilen GEREKÇEYLE ONANMASINA,

3. Temyiz giderlerinin istemde bulunan üzerinde bırakılmasına,

4. Posta giderleri avansından artan tutarın davalıya iadesine,

5. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 50. maddesi uyarınca, bu gerekçeli onama kararının taraflara tebliğini ve bir örneğinin de ... Bölge İdare Mahkemesi ... İdari Dava Dairesi'ne gönderilmesini teminen dosyanın ... İdare Mahkemesi'ne gönderilmesine, 09/11/2023 tarihinde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.